

Sygn. akt: X C 1228/17 upr.

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lipca 2017 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu X Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodnicząca: SSR Katarzyna Malinowska

Protokolant: sekr. sądowy Katarzyna Domańska

po rozpoznaniu w dniu 26 lipca 2017 r. w Toruniu

sprawy z powództwa (...) spółka akcyjna w W.

przeciwko A. R.

o zapłatę

I. uchyła nakaz zapłaty wydany przez Sąd Rejonowy w Toruniu w dniu 7 marca 2017r. w sprawie (...) w całości;

II. oddała powództwo;

III. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 917 zł (dziewięćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSR Katarzyna Malinowska

X C 1228/17

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. wniósł pozew przeciwko A. R. o zapłatę kwoty 3067 zł z odsetkami i kosztami.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż dochodzona kwota wynika z weksla wystawionego przez pozwanego w T. w dniu 6 grudnia 2007 r. i opiewa na kwotę 3067 zł. Wskazana w wekslu kwota stanowi naprawienie szkody za czyny zabronione popełnione w związku z działalnością pozwanego, potwierdzone wyrokiem Sądu Rejonowego w Toruniu (...)z dnia 8 grudnia 2009 r. Pozwany przedstawił jako autentyczną umowę nr (...) na nazwisko B. M. (1) z podrobionym podpisem przez A. K..

W dniu 7 marca 2017 r. Sąd Rejonowy w Toruniu wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym zgodnie z żądaniem pozwu.

Od nakazu zapłaty wniósł zarzuty pozwany domagając się oddalenia powództwa w całości. Podniósł zarzut nieistnienia roszczenia i przedawnienia roszczenia. W uzasadnieniu wskazano, iż powódka domaga się od pozwanego naprawienia szkody za czyny zabronione popełnione w związku z działalnością pozwanej. Wskazano, iż przeciw pozwanemu nigdy nie toczyło się postępowanie karne. Pozwany nie sfałszował żadnych dokumentów. Zdaniem pozwanego roszczenie wobec niego nie powstało. Nawet jednak, gdyby powódka miała jakieś roszczenia, wygasły one wskutek przedawnienia.

W odpowiedzi na zarzuty powód podtrzymał żądanie pozwu. Wskazano, iż powódka dochodzi swojego roszczenia w oparciu o wyrok karny stwierdzający, że pozwany popełnił przestępstwo i wyrządził szkodę majątkową (...) S.A. przedstawiając świadomie jako autentyczne umowy pożyczki na których podpisy pożyczkobiorcy zostały podrobione. Łączna wartość powstałej w ten sposób szkody wyniosła 3067 zł. Powód przyznał, iż pozwany nie jest skazany za przestępstwo, jednak nie stoi to na przeszkodzie dochodzenia roszczenia – w szczególności, że zachodzi wielość dłużników a zgodnie z art. 422 kc za szkodę odpowiedzialny jest nie tylko ten, kto ją bezpośrednio wyrządził, lecz także ten, kto inną osobę do wyrządzenia szkody nakłonił albo był jej pomocny, jak również ten, kto świadomie skorzystał z wyrządzonej drugiemu szkody. Zdaniem powoda działania A. R. stanowiły pomocnictwo A. K.. Oczywistym skutkiem przedstawienia P. Polska przez pozwanego umowy z podrobionym podpisem jest powstanie szkody majątkowej. Zdaniem powoda pozwany popełnił przestępstwo z art. 270 § 1 kk bowiem świadomie przedstawił powodowi umowy pożyczki z podrobionym podpisem klienta. Tak więc zastosowanie znajduje art. 442² kc, który stanowi, iż termin przedawnienia roszczeń wynikających z występku wynosi lat 20. Nadto deklaracja wekslowa przestaje wiązać z upływem 27 tygodni od zakończenia współpracy stron pod warunkiem wcześniejszego rozliczenia się pozwanego z powodem, co zdaniem powoda nie nastąpiło.

Sąd ustalił, co następuje:

Strony wiązała umowa o świadczenie usług w okresie od 6 grudnia 2007 r. do 14 sierpnia 2009 r.

Bezsporne

Zgodnie z deklaracją wekslową podpisaną przez A. R. w dniu 6 grudnia 2007 r. został przez pozwanego wystawiony weksel in blanco. Deklaracja ta była wystarczającym i wyłącznym upoważnieniem dla wierzyciela do uzupełnienia weksla zgodnie z deklaracją. Wierzyciel miał prawo wypełnić weksel w przypadku fałszowania przez dłużnika dokumentów spółki powodujące szkodę w mieniu spółki a także w przypadku zawinionego przez dłużnika dopuszczenia do wyrządzenia szkody spółce przez osobę trzecią, jeśli szkoda taka powoduje utratę mienia, w tym pieniędzy spółki. Deklaracja miała przestać wiązać strony po upływie 27 tygodni od dnia rozwiązania umowy pod warunkiem uprzedniego ostatecznego rozliczenia z wierzycielem i nie wystąpienia innych okoliczności upoważniających spółkę do wypełnienia weksla.

Dowód: deklaracja wekslowa 6 akt

Współpraca stron zakończyła się w sierpniu 2009 r.

Dowód: protokół zdawczo – odbiorczy k. 34 akt, zaświadczenie z ZUS k. 50 akt

W dniu 8 grudnia 2009 r. Sąd Rejonowy w Toruniu wydał wyrok nakazowy, w którym uznał A. K. winną przestępstwa z art. 286 § 3 kk w zw. z art. 270 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk, bowiem 1 lipca 2009 r. podrobiła ona podpis B. M. (1) na umowie, czym działała na szkodę (...) S.A. w toku postępowania zeznania składały m.in. B. M. (2), A. K.

Dowód: wyrok, k. 7 akt, akta sprawy karnej (...) k. 30-31, k. 46-48 akt

Pismem z dnia, 4 listopada 2015 r. powód zawiadomił pozwanego o zamiarze wypełnienia weksla w przypadku nie uregulowania przez niego kwoty 3067 zł. Pismem z dnia 14 stycznia 2016 r. powód skierował do pozwanego zawiadomienie o wypełnieniu weksla na kwotę 3067 zł

Dowód: pismo k. 8 akt, pismo k. 9 akt, potwierdzenie nadania 10,11 akt,

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Powód domagał się zasądzenia kwoty 3067 zł z weksla, który został mu wręczony przez pozwanego jako weksel in blanco.

Tytułem wyjaśnienia wskazać należy, że wekslem in blanco jest dokument zawierający co najmniej podpis wystawcy bądź akceptanta złożony w zamiarze zaciągnięcia zobowiązania wekslowego, któremu świadomie brak niektórych istotnych elementów, co do którego istnieje porozumienie między wystawcą a osobą której wystawca wręczył weksel dotyczące warunków późniejszego uzupełnienia brakujących elementów, mogących po uzupełnieniu stać się wekslem zupełnym.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do ustalenia czy dochodzone na podstawie weksla in blanco roszczenie objęte pozwem jest zasadne w całości wobec podniesienia przez pozwanego zarzutów – nieistnienia roszczenia i zarzutu przedawnienia.

Zgodnie z art. 6 k.p.c. istnienie sporu między stronami, co do zasady, obliuguje jedną z nich do udowodnienia faktów mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Na podstawie art. 6 k.c. oraz art. 232 k.p.c. ciężar dowodu spoczywa na stronie, która z określonych faktów wywodzi skutki prawne. Jeśli zatem powód powoływał się na zaistnienie oznaczonych faktów, w tym na fakt, przysługującego mu względem pozwanego roszczenia o oznaczonej wysokości, zobowiązany był wskazać okoliczności, które uzasadniały żądanie zgłoszone w pozwie. W tym miejscu podkreślić należy, że ciężar dowodu twierdzenia, że wypełnienie weksla in blanco nastąpiło niezgodnie z zawartym porozumieniem, spoczywa na pozwanym. Zgłoszenie i udowodnienie prawdziwości zarzutów przeciwko roszczeniu wekslowemu stanowi zatem obowiązek dłużnika wekslowego.

Jednak w takiej konfiguracji – kiedy to powód twierdzi, że termin przedawnienia nie minął, ponieważ roszczenie wynika z przestępstwa, to na powodzie spoczywał ciężar wykazania, że taka okoliczność miała miejsce.

W dniu 6 grudnia 2007 r. pozwany wystawił na rzecz powoda weksel in blanco na zabezpieczenie zawartej umowy o świadczenie usług.

Zasadniczo zobowiązanie wekslowe ma charakter abstrakcyjny. Przed wydaniem nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, bada się jedynie sam dokument wekslowy. Powód może bowiem żądać wydania nakazu zapłaty przeciwko każdemu zobowiązanemu z należycie wypełnionego weksla. Obowiązki posiadacza weksla ograniczają się wyłącznie do złożenia weksla do akt i wyartykułowania żądania odpowiedniej treści. Z kolei Sąd rozpoznający zarzuty od nakazu zapłaty, który został wydany na podstawie weksla, może uwzględnić tzw. stosunek podstawowy, a więc ten stosunek zobowiązaniowy, w związku z którym weksel został wystawiony. Sąd może to jednak uczynić jedynie wówczas, gdy strona zainteresowana przeniesieniem sporu na taką płaszczyznę podejmie stosowne czynności. Pozwany może kwestionować samo istnienie lub rozmiar roszczenia wekslowego ze względu na jego związek ze stosunkiem podstawowym (wyrok SN z dnia 24 października 2000 r., V CKN 136/00 wraz z aprobusującymi głosami M. Kalińskiego oraz P. Machnikowskiego). Taka możliwość pozwala na stwierdzenie, że w przypadku weksla wystawionego in blanco następuje osłabienie jego abstrakcyjnego charakteru. Osłabienie abstrakcyjności zobowiązania wekslowego ucieleśnionego w wekslu in blanco przejawia się w tym, że po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty wydanego na podstawie weksla, spór z płaszczyzny stosunku prawa wekslowego przenosi się na ogólną płaszczyznę stosunku prawa cywilnego. W praktyce oznacza to, iż strony procesu mogą powoływać się na podstawy faktyczne i prawne wynikające z łączącego je stosunku prawnego, który jest źródłem dochodzonego przez powoda roszczenia cywilnoprawnego (uchwała 7 sędziów SN z dnia 7 stycznia 1967 r., III CZP 19/66, OSNP 1968, nr 5, poz. 79; wyrok SN z dnia 14 marca 1997 r., I CKN 48/97, OSNC 1997, nr 9, poz. 124 wraz z aprobusującymi głosami A. Szpunara oraz W. Kubala; wyrok SA w Białymstoku z dnia 6 grudnia 2012 r., I ACa 633/12, Lex nr 1254286).

W uwzględnieniu powyższych uwag, Sąd rozpoznał zarzuty podniesione przez stronę pozwaną.

Prawo do wypełnienia weksła in blanco przedawnia się z upływem terminu przedawnienia roszczenia wynikającego ze stosunku podstawowego (zob. P. Nazarewicz, Wybrane zagadnienia z zakresu prawa wekslowego, PPH 1996, Nr 8, s. 16).

Treść upoważnienia do uzupełnienia weksła in blanco obejmuje uzupełnienie weksła przed upływem terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego zwraca się uwagę, że treścią upoważnienia do uzupełnienia weksła in blanco jest objęte jedynie uzupełnienie weksła przed upływem terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu. (orz. SN z 15.2.2006 r., IV CSK 15/05, P.. 2007, Nr 11–12; wyr. SN z 14.7.2006 r., II CSK 75/06, L.; wyr. SN z 14.2.2008 r., II CSK 522/07, L.).

Nawet jeśli w konkretnym przypadku zostałby zawarty w deklaracji wekslowej, że udzielone jest upoważnienia do uzupełnienia weksła in blanco w każdym czasie bez jakichkolwiek ograniczeń, to taki zamiar stron nie mógłby być respektowany z przyczyn podobnych do tych, które leżą u podstaw art. 120 § 1 zd. 2 i art. 365¹ KC. Najwłaściwszym rozwiązaniem w takiej sytuacji byłoby zastosowanie do uprawnienia do uzupełnienia weksła in blanco w drodze analogii art. 120 § 1 zd. 2 w zw. z art. 118 KC, skutkiem czego było by oczywiście wygaśnięcie tego uprawnienia (tak w orz. SN z 19.11.2004 r., V CK 228/04, OSP 2005, Nr 11, poz. 130).

Dłużnik może bronić się zarzutem uzupełnienia weksła in blanco po upływie terminu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego.

Zarówno w piśmiennictwie, jak i w orzecznictwie (orz. SN z 19.11.2004 r., V CK 228/04, OSP 2005, Nr 11, poz. 130 z glosą częściowo aprobującą) wyrażono pogląd, że na podstawie art. 10 PrWeksl można powoływać się na niezgodność uzupełniania weksła in blanco z otrzymanym upoważnieniem, polegającym na dokonaniu tego uzupełnienia już po przedawnieniu się zabezpieczonego roszczenia wynikłego ze stosunku podstawowego. Zarzut wypełnienia weksła gwarancyjnego in blanco po upływie terminu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego jest zarzutem uzupełnienia weksła niezgodnie z zawartym porozumieniem (zob. M. Nestorowicz, Glosa do orz. SN z 14.10.1971 r., II CR 277/71, PiP 1974, Nr 5, s. 165).

(tak w: Prawo wekslowe. Komentarz, Marek Czarnecki, Lidia Bagińska, wyd. 6 2013, komentarz do art. 10, nb 142-158)

Powód twierdził, iż dochodzona kwota wynika z popełnionego przez pozwanego przestępstwa z art. 270 § 1 kk i dlatego znajduje w niniejszej sprawie dwudziestoletni termin przedawnienia, bowiem zgodnie z art. 442¹ § 1 kc jeżeli szkoda wynikła ze zbrodni lub występku, roszczenie o naprawienie szkody ulega przedawnieniu z upływem lat dwudziestu od dnia popełnienia przestępstwa bez względu na to, kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia.

Podkreślić w tym miejscu należy, iż dla zastosowania przedłużonego, 20-letniego okresu przedawnienia, nie jest konieczne stwierdzenie popełnienia przestępstwa prawomocnym wyrokiem sądu karnego (tak trafnie W. Dubis, w: Gniewek, Machnikowski, Komentarz, 2016, s. 894, Nb 6). Jeśli sprawca nie został skazany prawomocnym wyrokiem karnym, sąd cywilny powinien samodzielnie rozważyć, czy zachowanie sprawcy szkody spełnia znamiona przestępstwa, stosując przepisy prawa karnego [tak trafnie SN (7) w uchw. z 21.11.1967 r., III PZP 34/67, OSNCP 1968, Nr 6, poz. 94, wyr. z 21.11.2001 r., II UKN 633/00, OSNAPiUS 2003, Nr 17, poz. 422; wyr. z 12.4.1990 r., III CRN 108/90, L.; wyr. SN z 21.11.2001 r., II UKN 633/00, OSNAPiUS 2003, Nr 17, poz. 422].

Dla stwierdzenia popełnienia przestępstwa niezbędne jest ustalenie jego znamion przedmiotowych i podmiotowych oznaczonych w prawie karnym. Do znamion podmiotowych przestępstwa należy przypisanie sprawcy winy wymaganej przez prawo karne. Niezbędne jest przeto ustalenie faktów wykazujących tę winę w zakresie ściśle wskazanego przestępstwa. Bez winy bowiem nie ma przestępstwa, a znamiona przedmiotowe przestępstwa muszą być objęte winą sprawcy przestępstwa. Konieczne jest zatem dokonanie jego kwalifikacji zgodnie z przepisami materialnego prawa karnego.

Jednak, aby tego dokonać Sąd cywilny musi dysponować stosownymi dowodami. Tymczasem powód na wykazanie popełnienia przestępstwa przez pozwanego zaproponował Sądowi zapoznanie się z protokołami wyjaśnień oskarżonej A. K. i zeznaniami świadka B. M. (1) znajdujących się w aktach sprawy (...) Sąd taki dowód przeprowadził, i ustalił, iż A. K. składała wyjaśnienia jako podejrzana a B. M. (1) zeznawała w postępowaniu charakterze świadka. Zasada bezpośredniości wykluczała dokonanie na podstawie tych dokumentów innych ustaleń.

Skoro więc powód nie udowodnił, że pozwany popełnił przestępstwo, zastosowanie znalazł ogólny termin przedawnienia z art. 118 kc, czyli 3 lata, które upłynęły przed wypełnieniem weksla. Za początek biegu przedawnienia w niniejszej sprawie należy bowiem przyjąć upływ 27 tygodni od zakończenia współpracy stron, ewentualnie moment skazania A. K. za popełnione przestępstwo, a najpóźniej – moment uprawomocnienia się wyroku skazującego A. K., co nastąpiło 22 grudnia 2009 r.

Mając powyższe na względzie przy zastosowaniu art. 496 kpc Sąd nakaz zapłaty uchylił w całości i powództwo oddalił.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 kpc kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania. Na zasądzone koszty należne pozwanemu składa się 900 zł wynagrodzenia pełnomocnika i 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

SSR Katarzyna Malinowska